

„Učitelé by se měli přestat brát vážně“

V prestižní soutěži učitelů vyhrál Václav Fiala, který rází badatelský styl výuky.

Klára Burešová
spolupracovnice
MF DNES

PRAHA Učitel chemie a biologie Václav Fiala z pražské ZŠ Brigádníků se nedávno s prvním místem v prestižní Global Teacher Prize stal nejlepším pedagogem v Česku. Teprve devětadvacetiletý Fiala žáky vzdělává pomocí pokusů, experimentů a badatelské činnosti.

Studenti se tak musí do výuky aktivně zapojit a získávají potřebné vědomosti či další cenné dovednosti a schopnosti. „Chci, aby se žáci snažili informace propojovat, umět vyvozovat důsledky a přečíst si správně text,“ říká Fiala. „Jste týpek,“ vzkazují mu žáci.

Pro některé učitele je jejich povolání posláním, pro jiné spíš trest. U vás předpokládám, že je to posláním. Byla ale učitelská profese vaší první volbou?

Pro mě to byla těžká volba, protože mám rád přírodní vědy, a vlastně první obor, na který jsem nastoupil, byla ochrana životního prostředí. Při studiu jsem zjistil, že mě práce s dětmi baví, a nastoupil jsem na souběžné studium učitelství. Těm, kteří učí za trest, bych doporučil aby skončili. Škodí sobě i dětem.

Žáci na druhém stupni ZŠ učite biologii a chemii. V čem se váš styl výuky liší od ostatních?

Já jsem toho názoru, že v hodině mají být víc slyšet žáci než já. Ale ne že bych chtěl nepořádek. Největší míra aktivity má spočívat na žácích samotných. Když ke mně přijdou na hodinu, tak aby si to neodseděli, ale byli to oni, kteří se podílejí na procesu výuky nejvíce.

Vy toto nazýváte badatelským stylem výuky...

Je to součást badatelského stylu výuky.

Jak funguje badatelská výuka v biologii nebo v chemii?

Třeba děláme, že si stanovíme bezpečnostní pravidla v laboratoři. Dětem jako učitel můžu říct: „Taková jsou pravidla, to budete dodržovat a to se musí.“ Já to ale dělám tak, že žáci si zkoušejí různé pokusy a bez-

pečnostní pravidla vyvodí sami na základě toho, co pozorují. Třeba mají bílou tkaninu a namočí ji do průhledné látky A a nic se nestane. Pak ji namočí do průhledné látky B. Tkanina najednou změní barvu na červenou. Žáci přemýšlejí, co vidí, a zároveň, jestli mohou vyvodit nějaké pravidlo pro laborator. Pochopí, že látky vypadají bezbarvé, ale barvit mohou. Takže je dobré nosit pláště. Takto spolu vytvoříme veškerá pravidla. Sepíšíou je sami žáci a chápou, proč je mají dodržovat.

Setkává se váš styl výuky někdy s nepochopením?

Ze strany rodičů jsem se s žádnou takovou reakcí nesetkal. U žáků někdy jo. Když je dostanu do své třídy, tak už osm let prošli standardním systémem, kde sedí a zapisují. Pro mě už je komfortní jen poslouchat a psát si. Že by něco sami měli aktivně dělat, je pro mě nepředstavitelné a ze začátku to vážně. Ale nakonec to pochopí a ocení.

Chci, aby si žáci propojili informace, vyvodili důsledky a přečetli správně text.

A co se týče kolegů?

Nám se naštěstí na škole tvoří výborný tým podobně smýšlejících lidí. Přesto se setkávám s názory, že si s dětmi jenom hrajeme a neučíme se. Je důležité si uvědomit, že „učení se děláme“ je známé už dlouho. Činnosti dochází k upevnování nejen učiva, ale žáci získávají pracovní i komunikační dovednosti a kompetence. Naučí se plánovat, spolupracovat a vyhodnocovat to, co dělali.

Co pro vás nominace a výhra v soutěži Global Teacher Prize znamená? Máte už nějaké plány, jak to využijete?

Pro mě osobně to znamená ujištění, že můj směr je správný. Byl

bych rád, kdybych se mohl podílet na destigmatizaci určitých metod, třeba badatelské výuky. Ve společnosti je spousta učitelů, kteří vnitřně cítí, že tyto metody jsou to pravé, ale nemají pro ně podmínky nebo se bojí. Zároveň bych navázal spolupráci s dalšími, protože ani já si o sobě nemyslím, že jsem stoprocentní v tom, co dělám, a čerpám inspiraci od druhých. Bylo by perfektní vytvořit nějakou síť učitelů.

Jaké jsou podle vás nejdůležitější kvality učitele?

Když dokáže být lidský. Zejména na prvním stupni, kde jsou děti malé. Na druhém stupni se zase žáci vyvíjejí, zrají. Různě se jim mění nálady, pocity, potřeby. A dospělý člověk hraje zásadní roli v jejich vývoji. Je třeba, aby se děti učitele nebály, aby neměly pocit, že stojí nad nimi a je nedostupný.

Na čem by měli učitelé víc pracovat?

Učitelům bych asi chtěl říct, aby se nebrali moc vážně. Není tragédie, když se ve výuce něco nepovede, nebo když se spletu. Není tragédie, když mám chybu na tabuli nebo mi něco upadne. Pokud se učitel bere příliš vážně, nedokáže si ze sebe udělat legraci, tak to škodí. Učitel může být špičkou ve svém oboru, ale pak je problém, když to neumí prodat.

Jak hodnotíte výuku budoucích učitelů v České republice?

Vidím, že se to lepší. Na různých místech je to fajn, nelze to zobecnovat. Někde je ale výuka často teoretická. Mně třeba teorie pedagogiky nepřinesla žádný užitek do praxe. Myslím si, že by výuka měla být praktičtější zaměřená. A také se těžko učí moderně, když se na fakultě posadí a půl dne posloucháte přednášky, kde vyučující prokládá prezentací. Jak má být učitel moderní, když nic takového nezažije?

Takže myslíte, že by se budoucím učitelům hodila inspirace?

Přesně, myslím si, že kdyby učitelé zažili nějaké perfektní projekty a aktivity, tak je to inspiruje. Na fakultě jsem jeden takový předmět měl. Byla to vývojová psychologie a profesorka často přišla s tím, že nám

Vytvořit tým Václav Fiala z pražské ZŠ Brigádníků by rád vytvořil skupinu učitelů s podobným stylem a náhledem na výuku, aby pomohl modernizovat školství v Česku. Foto: Petr Topič, MAFRA

promítla třeba reálnou scénu, kde byl na videu kluk, který se rozhodl, že se na vzdor učitel postaví na lavici a vymocí se z okna. Pak to zastavila a zeptala se, jak bychom situaci řešili. To mi přijde praktické.

Jak byste situaci řešil vy?

Když už to zajde takhle daleko, tak je řešení komplikované, vztah mezi učitelem a žáky je tam naprosto narušený. Samozřejmě bych se snažil, aby to tak daleko nedošlo.

Co by do školství přilákalo víc mladých motivovaných učitelů? Pomohlo by třeba víc peněz?

U finanční stránky bych byl trochu skeptický. Platy jsou podle mě podhodnocené, ale spíš jde o finance do školství. Je ostudné, když škola musí žádat Evropskou unii, aby vůbec měla základní pomůcky pro moderní výuku. Proces žádosti trvá strašně dlouho a je byrokraticky náročný. Vlastně se nedivím, že spousta škol do toho nejde a používá staré pomůcky. Neříkám, že takové pomůcky nejsou efektivní, ale dnes přijít do školy a ukázat plakát, to je úplně mimo. Hlavně je spousta skvělých věcí, které lze s dětmi aktivně dělat. Ale k tomu jsou potřeba finance.

Kvůli koronaviru se výuka načas přenesla do online prostoru.

Myslíte, že distanční výuka základem prospěla, nebo uškodila?

Obecně prospěla. V mnoha ohledech. Žáci o sobě něco zjistili a to je vždy cenné. Ať už pozitivního, nebo negativního, to nehráje roli. Něco se dozvěděli rodiče. O sobě, o svých dětech, o nás učitelích. Něco jsem se dozvěděl já, o sobě, o svých žácích, o rodičích. Žáci zjistili, jak je těžké regulovat vlastní vzdělávání. Jak je těžké vstát, když mě nic nenutí. Udělat něco, když mě nic nenutí. Vlastně si uvědomili, že vzdělávání by měli dělat, protože sami chtějí. Ne proto, že musí do školy. Teď vyvstává otázka, jak s tím budeme pracovat. Dají se najít způsoby, aby online výuka byla zábavná, ale výuku na živo nic nenahradí.

Stalo se vám, že někteří žáci kvůli distanční výuce z předmětu „vypadli“ a přestali se snažit, nebo naopak některým vyhovovalo a stali se více aktivními?

Mně naštěstí ze vzdělávacího systému úplně nikdo nevyšel. Někteří žáci měli tendence se vyhybat. Říkal jsem si, že služby počítačů musí mít žně, protože spousta dětí nefungoval počítač a měly ho v opravě. Ale nakonec i ti, kteří si ze začátku vzali prázdniny, se mnou komunikovali. Takže je rozhodně chválim.

A překvapilo vás něco?

Bál jsem se, že některým studentům distanční výuka uškodí. Přitom konkrétně žák s největšími vzdělávacími potřebami v online výuce fungoval perfektně. Vyhovovalo mu to. Nedělo mu problém připojit se a splnit úkoly, na které stačil. Byl v tom příkladný. Zatímco ti, kteří ve škole pracují bezproblémově a jsou nadaní, najednou zjistili, že mají problémy vstát včas a vzpomenout si, že je nějaký úkol.

Změnila v něčem pandemii a karantény studenty? Jak co se týče přístupu k výuce, tak lidsky?

Uvidí se příští rok, jestli je to změnilo v nějakých návycích. Třeba v té bezregulaci vlastního vzdělávání. Rozhodně je to nějaká zkušenost, ze které mohou těžit a která je mohla nějak posunout. Přiznám se, že nejsem teď úplně schopný to identifikovat.

Co je pro vás zatím největší úspěch, kterého jste dosáhl?

Můj osobní je, že se mi podařilo vytvořit fungující rodinu. To bych řekl, že je velká výhra v dnešní společnosti, která rodinné hodnoty už moc nevyznává. Profesním úspěchem je určité výhra v soutěži a i moje publikace Badatelský deník, který jsem vytvořil a který pořád aktualizuju.

Hejtmanské ceny budou rozdány po volbách

STŘEDNÍ ČECHY Středočeský kraj i letos vypisuje Ceny hejtmanky. Už třetím rokem je získají osobnosti, které svou činností, zásluhou či celoživotní prací významně spojily se Středočeským krajem. Návrhy na udělení cen může už nyní na kraj zasílat veřejnost.

Samotné udělení je ale naplánováno až na podzim. Uzavěrka nominací je 30. října 2020 v 9.00. Ceny tak předá nová hejtmanka nebo hejtmán, již vzejdou z krajských voleb plánovaných na začátek října. „Z udělování Ceny hejtmanky se už

stala tradice, díky které si můžeme uvědomit, kolik výjimečných lidí okolo sebe máme,“ uvedl Jan Deneček z krajského úřadu. Tedy, že se na jeho území narodili, žijí zde nebo je s ním spojeno jejich působení, dílo nebo činnost.

Cena hejtmanky se bude udělovat v sedmi kategoriích: za hrdinský čin, společenskou odpovědnost, kulturu, sport, dále za oblast vzdělávání, vědy a výzkumu. Samostatné kategorie tvoří pracovníci veřejného sektoru a podnikatelé. (psv)

Potíže na táborech? Voda a koronavirus

STŘEDNÍ ČECHY Mírné potíže s pitnou vodou či zdravotní dokumentací. To jsou závady, které od začátku prázdnin objevili středočeskí hygienici na dětských táborech a dalších zotavovacích akcích. Těch se uprostřed prázdnin ve Středočeském kraji koná 234, dohromady se jich účastní přes 23 tisíc dětí.

„Od začátku prázdnin do 30. července bylo pracovníky odboru hygieny dětí a mladistvých ve Středočeském kraji provedeno celkem 114 kontrol, z toho 95 na táborech, šest na jiných akcích a 13 samostatných kontrol stravovacích služeb na táborech,“ sdělili hygienici.

Při více než stovce návštěv zjistili jen čtyři závady. Dvě z nich se týkaly zásobování pitnou vodou a spočívaly v mírném zhoršení kvality po mikrobiologické stránce. Rozborů vzorků pro hygienu zajistil Zdravotní ústav v Ústí nad Labem.

Ze středočeských táborů jich tam bylo posláno 17. „V obou případech, kdy kvalita pitné vody nevyhovovala, byla provozovatelem bezodkladně přijata nápravná opatření spočívající v zajištění náhradního zdroje pitné vody a v provedení dezinfekce zdroje stávajícího,“ uvedla Jana Tomicová, ředitelka odboru hygieny dětí a mladistvých.

Kromě toho hygienici našli jeden nedostatek ve zdravotní dokumentaci dětí, které byly na pobyt přijaty bez očkování. A čtvrté pochybení se týkalo stravování.

Ochrana před covidem-19

Kromě toho ale hygienici dohlížejí na to, aby se mezi dětmi nešířil koronavirus nejen na táborech, ale ani na různých dalších akcích, jako jsou příměstské tábory, představení či koncerty pro děti. V rámci jedné podobné akce pořádané na Kolínsku a jednoho tábora na Benešovsku byla zjištěna osoba pozitivní na covid-19. V obou případech se na

věc přišlo v den ukončení akce. „Celkem 159 lidem, dětem i dospělým, byla následně nařizována karanténa a všichni absolvovali testy na covid-19,“ uvedla Tomicová.

Jednoho tábora na Mladoboleslavsku, kde pobývalo 44 dětí a 13 dospělých, se pak zúčastnilo dítě nakažené koronavirem. Z tohoto důvodu byl předčasně ukončen. Na dalším táboře v tomto okrese bylo zase dítě, jehož sourozenec měl pozitivní test. Bylo odvezeno a další děti, které s ním přišly do úzkého kontaktu, byly v rámci tábora izolovány do doby sdělení negativních výsledků provedených testů. (psv)